

NÉPNEVELŐ

A MAGYARORSZÁGI KATH. TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapesten.

Megjelenik minden héten egyszer, vasárnap.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre 6 K.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

VIII., Szentkirályi-utca 28.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A pályázati hirdetéseknel minden egyes szórót minden közlés után 6 fillér fizetendő.

Állandó hirdetéseknel nagyobb kedvezmény.

Kisebb hirdetésekre külön árszabás.

Egész oldal...kor. 50.— Negyed oldal...kor. 15.—

Fél oldal... » 28.— Nyolca' oldal » 10.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Hajdu Tibor dr.,

pannonhalmi főpát.

A szent Benedek-rend főpátjává az apostoli királyi kegy. a rend tagjai által választás útján nyilvánított bizalom folytán, dr. Hajdu Tibor főmonostori perjelt nevezte ki. A hazai keresztény kulturának nem egyszerű eseménye ez a magas kinevezés, mert hiszen hazánkban a közel ezer esztendő szerzet érdekei annyira össze vannak növe nemzeti életünkkel, hogy ezen viszony folytán az egész magyar társadalom figyelme irányul az új főpát felé. És örömmel látjuk, hogy a nagy közvélemény a legnagyobb melegséggel üdvözli főpáti méltóságában az egyszerű bencés tanárt, aki kiváló keresztény erényeket, fényes tudást visz a főpáti székbe magas méltóságával járó föladatainak betöltéséhez.

Hajdu Tibor 1858-ban született zalamegyei Pakodon; 1881-ben szentelték áldozópappá. A theologiai doktori koszorút az innsbrucki egyetemen nyerte el. Huszonhárom éven át volt a pannonhalmi főiskolán az egyházi jog, történelem és a bölcsészet professzora. Zoltványi Irénnel együtt irt egy *Tapasztalati lélektan és logikát*, mely ma a hasonló célú tankönyvek között első helyen áll és szerzők engedelmével dr. Gyömörey Zsigmond pécsi képzőintézeti igazgató hivatott tollából a tanítóképzők növendékei és a már működő tanítók kezébe is eljut.

Hajdu Tibor főpát tagja a Szent-István-Társulat tudományos és irodalmi osztályának is. Szeretetre méltó modoránál és szerénységénél csak tudása és papi erényei nagyobbak.

A magyar katolikus tanítóság, mint e hazában az isteni Mester szellemében működő nevelők testületének egyik része, bizonyos szellemi kapcsolatot érez és ismer önmagára nézve a bencés renddel és ezen eszményi közösségből kifolyólag egyik vezérlő, irányító főpásztorát tekinti a bencés rend főpátjában is

és tudja, hogy a pannonhalmi főpát a magyar kath. iskolaügy és a magyar kath. tanítóság iránt mindenkor főpásztori jóssággal viseltetik. Meggyőződésünk, hogy az új főpát mindezt nemcsak tudja, hanem lelkének legfőbb vágya, hogy működésének minden tettevel ezt be is igazolja. Ezt bizonyítja az a meglehangú levél is, amelyet a Kath. Tanügyi Tanács elnökségének hódolatteljes üdvözlésére válaszképen adott.

A legmélyebb tisztelettel köszöntjük a magyar kath. tanítóság nevében e lapok hasábjain is Hajdu Tibor dr. főpátot és kérjük Istent, hogy engedje meg, hogy keresztény nevelői lelkének gazdagságából hosszú évek során minél többet áldozhasson a nemzeti kultúra oltárán. E.

A közalapítványi uradalmak tanítóinak fizetése.

A «Népnevelő» egyik előző számában közöltetett az 1909. évi százasbizottsági közgyűlés titkári jelentésének azon részlete, amely a közalapítványi uradalmak róm. kath. tanítóinak fizetése ügyében megindított mozgalmak eredménytelenségét panaszolja föl. Hiába sürgette a nmélt. püspökök, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztérium illető osztályai az itt említett kartársakra is alkalmazzák az 1907. évi XXVII. t. cikknek a fizetések kiegészítését tárgyaló részét, a 60 uradalmi kath. tanító fizetésének kiegészítése nem történt meg. A pécsi püspök úr öméltósága szintén szót emelt az ő egyházmegyéjében lévő uradalmak róm. kath. tanítóinak fizetésekiegészítése érdekében. A minisztériumban erre is csak azt válaszolták, hogy az uradalmi tanítók sem nem állami, sem nem községi, sem nem felekezeti tanítók, tehát a hivatkozott törvényt reájuk alkalmazni nem lehet. Szegény kartársaink maguk is mozgáltak. Tettek, amit tehettek. Fizetésük azonban maradt a régi, mert — a minisztérium

ülető osztályának fölfogása szerint — a törvényhozás az uradalmak tanítóiról megfelekezett.

Ez a méltatlan elbánás arra készítette Százask Bizottságunkat, hogy ez ügyben elülről kezdje a harcot. Dreisziger Ferenc indítványt tett, hogy az uradalmi kartársak fizetésének kiegészítése érdekében újból kerestessék meg a nmélt. püspökök s kérje, hogy ezen kollégáinkat felekezeti tanítóknak tekintse a miniszter s e címen utalványozza ki nekik a fizetés kiegészítését. Amit megtoldottak azzal, hogy a vezető férfiak e mozgalom lényegének ismertetését az összes lapokban keresztülvittek. Ezzel azt előzták, hogy a csak politikával foglalkozó miniszter is tudomásul vegye az országos mozgalmat; másrészt pedig az illetékes bürokraták is megérezzék a nyilvánosság erős hatását.

Eközben az érdekelt kartársak egy országgyűlési képviselőt nyertek meg, aki személyesen járt közre, hogy a miniszter a törvényt mellőzött kartársainkra is alkalmaztassa.

Ennek a sokoldalú ostromnak az lett az eredménye, hogy a miniszter a kérelemnek helyet adott, 50.086/1909. számú rendeletével a törvényt az összes közalapítványi tanítókra kiterjesztette. A rendelet idevonatkozó részét *Konkolyi* Gábor jányapusztai közalapítványi róm. kath. tanító úr szíveségéből, akinek a második mozgalomunk létrehozásában tevékeny része volt, közöljük, amint következik:

«A közalapok egyes uradalmi által fenntartott róm. kath. jellegű elemi népiskoláknál működő tanítókat és tanítónőket, *méltányossági szempontból*, 1909. évi január hó 1-lől kezdődő érvénytel ugyanazon kedvezményben találtam részesítendőeknek, mint amelyeket az 1907. évi XXVII. t. c. a községi és hitfelekezeti elemi iskolák tanítóinak biztosít» stb.

Az eddig közlötteknek megírására elsősorban az sarkalta e sorok íróját, hogy nyilvánosságra kerüljön a mellőzött kartársak győzelme egyrészt; másrészt pedig, hogy a titkári jelentés vonatkozó adata hamarosan a változott körülményekhez módosíttassék. De hogy így, a küzdelmek kronológikus föltüntetésével adtuk közre a miniszter rendeletének bennünket érdeklő részletét, annak is van oka. Hadd lássák a küzdelmeket csak távolról néző kartársak és érdeklődők, hogy mekkora küzdelem eredménye egy-egy kicsiny, sokszor lebecsült győzelem, térhódítás. Hadd lássák, mekkora önzetlenség, kartársi szeretet és ügybuzgalom kell az ilyen dolgok eredményes végzéséhez. És hadd lássák, hogy bizonyos esetekben a katolikus érdekek megvédelmezése és diadalra juttatása többszörös fáradságot kíván és nem kevésszer az önértetnek elhallgattatását teszi szükségessé.

És még egyet kell följegyeznünk.

A közalapítványi uradalmak róm. kath. tanítói érdekében a püspökök kétszer, a pécsi püspök úr egyszer, az Országos Bizottság többszörösen

interveniált: a diadalt végül egy országgyűlési képviselő útján aratták kartársaink. Miért? E fölött érdemes elmélkednünk. — r — c.

EGYESÜLETI ÉLET.

A Katolikus Tanügyi Tanács mult évi működése.

Dreisziger Ferenc titkártól.

D) A küzdelmek után az eredmények kimutatása teszi titkári jelentésem legkedvesebb kötelességét. Számra nem nagy az eredmény, de jelentőségre sem csekély. S ha évenként csak 3—4 fontos kérdést juttathatunk tető alá, kath. népoktatásügyünk élete, fejlődése biztosítva van.

1. Az 1907. XXVII. t. c. 4. §-a értelmében a vallás- és közoktatásügyi miniszter a községi és hitfelekezeti elemi népiskolánál egy és ugyanazon helyen huzamosabb időn át alkalmazott és a népnevelés terén kiváló érdemeket szerzett néptanítók részére, az állami költségvetésben e célra megállapított hitel keretében évi 200 korona fizetés természetével bíró személyi pótlékot engedélyezhet. Ennek dacára azt tapasztaltuk, hogy e törvény előnyeit mindenfajta tanító élvezi, csupán a kath. tanítók soraiból kapták oly elenyészően csekély számban, hogy ez szinte sértő mellőzés számba ment. A Tanács ezt látva, fölemelte tiltakozó szavát és követelte, hogy a kath. tanítók is érdem szerint részesüljenek ezen anyagi és erkölcsi elismerésben, nemcsak az egyes jogosultak törekvésének méltányos elismerése okán, hanem az egész kath. tanítói státus tekintélyének tisztelgésben tartása érdekében. És ma már sokkal sürűbben olvassuk, hogy katolikus tanítók is hozzájutnak e sokszorosan megérdemelt kitüntetéshez. Ez tisztességes eredmény.

2. A Százask Bizottság tagjainak, valamint a Könyvizsgáló Bizottságnak, hogy hivatásukat minél tökéletesebben teljesíthessék, a «Népnevelő» mindig a kezükben kell, hogy legyen, amikor szükséges. Ha csak az illető község kath. iskolájának van meg a kath. népoktatásügy ezen hivatalos közlönye, nehezen hozzáférhető: sokszor éppen a legszükségesebb pillanatokban nem kapható. Ezért úgy határozott a Tanács, hogy megkeresi a Szent-István-Társulatot, küldje meg e bizottságok tagjainak is ingyenesen a Népnevelőt. A Társulat a legszívesebb készséggel járult e határozathoz. Azóta úgy a Százask Bizottság, mint a Tankönyvbíráló Bizottság tagjai ingyenesen kapták a hivatalos lapot.

3. A magyar kath. tanítók fegyelmi szabályzata készen van, a nmélt. püspökök jóváhagyta és hatályba léptette. Az Országos Katolikus Tanügyi Tanácsot bizta meg a kiadásra. Ez pedig a Szent-István-Társulatra bizta a kiállítását és árusítást. Ez a munkálat a Tanácsnak és illetve a Százask Bizottságnak egyik leghatalmasabb, a kath. népiskolák külső- és belső életére egyik leghathatósabb befolyást gyakorló alkotása. A tanítóság régi óhajta teljesült vele. Részletes ismertetése ide nem tartozik, bárki is pár fillérért a Szent-István-Társulatnál teljesen megszerezheti. Csúpan annyit óhajtok itt megjegyezni, hogy a tanítóságnak azon óhajta, hogy a tanítók fegyelmi ügyeinek elbírálásánál a tanítóság is képviselve legyen, teljesült. Ehhez a tanítóság nagy reményeket fűzött. Adja a jó Isten, hogy e remények mind valóra váljanak s ezen intézkedés a tanítóságnak is, az iskola életének is csak javára, csak előnyére válják. Ezzel az óhajttal fejezem be titkári jelentésemet.

Ime, rövidesen csokorba kötöttem az Országos Kath. Tanügyi Tanács és Százask Bizottság 1908—9. évi működését. Iparkodtam rövidesen világos képet adni évi sáfarkodásunknak. Az elfogulalán jóindulat kell, hogy tisztelettel hajtsa meg zászlóját a Bizottság és Tanács buzgalma, jóindulata és szakértelme előtt. El kell, hogy ismerje e szervezetek életképességét és

az ügyre nézve hasznos voltát. Ezzel kérem a kath. tanügyi munkásait, szíveskedjenek titkári jelentésemet szíves figyelmükre méltatni.

IRODALOM.

A kath. sajtó. Székesfehérvárott a minap nagy gyűlést tartott a város egész közönsége a kath. sajtó föllendítése ügyében. Ezen az impozáns gyűlésen *Prohászka* püspök a többi között a következő megszívlelésre méltó szavakat mondotta: «A sajtó a népelet egyik emelkedő hídja. Ha nem akarjuk, hogy megkondítsák fejünk fölött a lélekharangot, hogy elevenen eltemessenek bennünket, meg kell teremtenünk a mi sajtónkat. A sajtó legyen a tiszta érzés, helyes közszellem magvető gépje. Ne mondjuk azt, mikor a katolikus sajtó megteremtéséről van szó: ha a katolikus sajtó az igazság ügye, úgy is győzni fog. A beteg elé sem azzal állunk, hogy nem kell orvos, patika, ugys meggyógyulsz. Ne hagyjuk a tüzre a vizet omolni, mondván: a tűz, ugys tűz, szárítsa fel a vizet. Ne hederítsünk rá a rossz sajtóra s főleg ne fizessünk rá elő és előfizetéssel pártoljuk a katolikus sajtót. Ezt az adót ránk kell szabni s meg kell szüntetnünk a katolikus sajtó iránt való köteles adózás exlexét.»

Tájékoztatásul ideiktatjuk az előttünk ismeretes kath. lapok és folyóiratok lajstromát:

Alkotmány. Katolikus napilap. Szerk. Turi Béla. Ára egész évre 28 korona. Megrendelhető: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.

Borromeusz. Hítszónoklati folyóirat. Szerk. Gerebenics Sándor. Ára egész évre 8 korona. Megrendelhető: Győrött.

Die Zeitung. Napilap. Szerk. Kartjé Mihály. Ára egész évre 12 korona. Megrendelhető: Temesvár, Belváros, Zápolya-utca 2. sz.

Egyházi Közlöny. Megjelenik hetenkint. Ára egész évre 12 korona. Szerk. Gerey József. Megrendelhető: Budapest, VIII., Esterházy-u. 15.

Havi Közlöny. Szerk. Kovács Sándor dr. Ára egész évre 10 korona. Megrendelhető: Csanádapátfalván.

Heti Szemle. Szerk. Báthory Endre. Ára egész évre 6 korona. Megrendelhető: Szatmárt.

Hittudományi folyóirat. Megjelenik évenként négyszer. Szerk. Kiss János dr. egyet. ny. r. tan., p. prel. Ára egész évre 10 korona. Megrendelhető: Budapest, IX., Mátyás-u.

Jézus Szentséges Szívének Hírnöke. Megjelenik havonként. Ára egész évre 3 kor. Szerk. P. Tóth Mike S. J. Megrendelhető: Kalocsán.

Szűz Mária Virágos Kertje. Megjelenik havonként. Ára 2 kor. Szerk. P. Tóth Mike S. J. Mindkettő együttesen rendelve egész évre 4 kor. 60 fillér. Megrendelhető: Kalocsán.

Kalocsai Néplap. Megjelenik hetenkint. Szerk. Maison Jeromos. Ára egész évre 4 korona. Megrendelhető: Kalocsán.

Katolikus Egyházi Zeneközlöny. Az O. M. C. E. hivatalos lapja. Megjelenik havonként, július és augusztus hónapok kivételével. Ára egy évre 3 kor. 20 fillér. Szerk. Járossy Dezső. Megrendelhető: Temesvár, Belváros, Szent-György-tér.

Katolikus Szemle. Megjelenik július és augusztus kivételével minden hónapban. Szerk. Mihályfi Ákos dr.

egy. ny. r. tanár. Előfizetési ára egy évre 10 korona. A Szent-István-Társulat rendes tagjai tagsági illetmény fejében kapják. Megrendelhető: Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Kis Pajlás. Megjelenik hetenkint. Képes gyermeklap. Szerk. Pelikán Krizsó. Előfizetése ára egy évre 6 kor. Megrendelhető: Budapest, VII., Thököly-út 16.

Magyar Középkola. Megjelenik az iskola év minden havában. Az Országos katolikus tanáregyesület közlönye. Ára egy évre 8 kor. Szerk. Prónai Antal, Fodor József és Friml Aladár.

Népiszkolai Tanügy. Hetilap. Szerkeszti Róvó Lajos. Ára egy évre 8 kor. Megrendelhető: Egerben.

Népnevelő. Szerk. Ember Károly lovag. Ára egy évre 6 korona. Megrendelhető: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.

Népiújság. Hetilap. Főmunkatárs: Rakovszky István v. b. t. t. Szerk. Huszár Károly. Előfizetési ára egy évre 4 korona. Megrendelhető: Budapest, VIII., József-utca 16. III. em.

Nyitrai megyei Szemle. Hetilap. Szerk. Franciszy Lajos dr. Ára egy évre 10 kor. Megrendelhető: Nyitrán.

Órangyal. Kis gyermekek kedvelt lapja. Megjelenik havonként kétszer. Ára egy évre 2 kor. Megrendelhető: Győrött.

Örökimádás. A Központi Oltáregyesület közlönye. Megjelenik havonként. Szerk. Makay Lajos. Előfizetési ára egy évre 3 korona. Megrendelhető: Budapest, IX., Ullói-út 75. sz.

Religio. Tudományos, társadalmi és irodalmi katolikus hetilap. Szerk. Dudek János dr. egyet. ny. r. tanár. Ára egy évre 12 korona. Megrendelhető: Budapest, IX., Ferenc-körút 27.

Szent Alajos Társulatának Havi Értesítője. Ára egy évre 48 fillér. Megrendelhető: Óbuda, Bécsi-út 163. sz.

Szent Család. Megjelenik havonként. Szerk. P. Soós István O. C. Előfizetési ára egy évre 2 kor. Megrendelhető: Budapest, VI., Huba-u. 12. sz.

Szent Gellért. Hítszónoklati folyóirat. Szerk. Strommer Viktorin dr. Ára egy évre 8 kor. Megrendelhető: Pannohalmán.

Szövetségi Értesítő. Az Országos Katolikus Szövetség hivatalos lapja. Időszaki közlöny. Szerk. Szentiványi Károly prépost. Előfizetési ára egy évre 10 kor. Megrendelhető: Budapest, Ferenciek-tere 7. sz.

Temesvári Hírlap. Napilap. Szerk. Schweiger Béla dr. Ára egész évre 12 kor. Megrendelhető: Temesvár, Belváros, Zápolya-u. 2.

Veszprémi Hírlap. Hetilap. Szerk. Kertész Kálmán. Ára egész évre 12 kor. Megrendelhető: Veszprémben.

Die Fahne Mariens. A kongregációk kintő német nyelvű folyóirata. Szerk. P. G. Harasser S. J. Ára egész évre 2 kor. 60 fillér. Megrendelhető: Wien, Canisiusgasse 12.

Praesides-Korrespondens. Prézések lapja. Megjelenik évenként négyszer. Szerk. P. G. Harasser S. J. Megrendelhető: Wien, IX., Canisiusgasse 12.

Élet. Szépirodalmi hetilap. Szerk. Andor József. Ára egész évre 20 kor. Megrendelhető: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

Kath. Háziasszonyok Lapja. Főszerk. Szentiványi Károly rátóli prépost. Felelős szerkesztő: Wüsztner Henrikné. Előfizetési ára egy évre 3 kor. Az egyesület tagjai ingyen kapják. Megjelenik július és augusztus kivételével minden hónapban.

Új Lap. Kath. politikai napilap. Felelős szerkesztő Hivatal József. Ára egész évre 14 kor.

Der Freimütige. Délmagyarországi politikai hetilap. Szerk. Blaskovits Ferenc apát-kanonok. Előfizetési ára egész évre 4 kor. Megrendelhető: Temesvár, Belváros, Losonezy tér.

A nép. Keresztényszociálista napilap. Felelős szerkesztő Csitáry Béla orsz. képviselő. Ára egész évre 16 korona. Megrendelhető: Budapest, VIII., József-körút 55.

illető osztályának fölfogása szerint — a törvényhozás az uradalmak tanítóiról megfelekezett.

Ez a méltatlan elbánás arra készítette Százask Bizottságunkat, hogy ez ügyben előről kezdje a harcot. Dreisziger Ferenc indítványt tett, hogy az uradalmi kartársak fizetésének kiegészítése érdekében újból keressék meg a nmélt. püspökök s kérje, hogy ezen kollégainkat felekezeti tanítóknak tekintse a miniszter s e címen utalványozza ki nekik a fizetés kiegészítését. Amit megtoldottak azzal, hogy a vezető férfiak e mozgalom lényegének ismertetését az összes lapokban keresztülvitték. Ezzel azt celozták, hogy a csak politikával foglalkozó miniszter is tudomásul vegye az országos mozgalmat; másrészt pedig az illetékes bürokraták is megérezzék a nyilvánosság erős hatásait.

Eközben az érdekelt kartársak egy országgyűlési képviselőt nyertek meg, aki személyesen járt közre, hogy a miniszter a törvényt mellőzőt kartársainkra is alkalmaztassa.

Ennek a sokoldalú ostromnak az lett az eredménye, hogy a miniszter a kérelemnek helyt adott, 50.086/1909. számú rendeletével a törvényt az összes közalapítványi tanítókra kiterjesztette. A rendelet idevonatkozó részét *Konkolyi* Gábor jányapusztai közalapítványi róm. kath. tanító úr szíveségéből, akinek a második mozgalmunk létrehozásában tevékeny része volt, közöljük, amint következik:

«A közalapok egyes uradalmi által fenntartott róm. kath. jellegű elemi népiskoláknál működő tanítókat és tanítónőket, *mtányossági szempontból*, 1909. évi január hó 1-től kezdődő érvénnyel ugyanazon kedvezményben találtam részesítendőknak, mint amelyeket az 1907. évi XXVII. t. c. a községi és hitfelekezeti elemi iskolák tanítóinak biztosít» stb.

Az eddig közlötteknek megírására elsősorban az sarkalta e sorok íróját, hogy nyilvánosságra kerüljön a mellőzött kartársak győzelme egyrészt; másrészt pedig, hogy a titkári jelentés vonatkozó adata hamarosan a változott körülményekhez módosíttassék. De hogy így, a küzdelmek kronológikus föltüntetésével adtuk közre a miniszter rendeletének bennünket érdeklő részletét, annak is van oka. Hadd lássák a küzdelmeket csak távolról néző kartársak és érdeklődők, hogy mekkora küzdelem eredménye egy-egy kicsiny, sokszor lebecsült győzelem, térhódítás. Hadd lássák, mekkora önzetlenség, kartársi szeretet és ügybuzgalom kell az ilyen dolgok eredményes végzéséhez. És hadd lássák, hogy bizonyos esetekben a katolikus érdekek megvédelmezése és diadalra juttatása többszörös fáradságot kíván és nem kevészer az önértetnek elhallgattatását teszi szükségessé.

És még egyet kell följegyeznünk.

A közalapítványi uradalmak róm. kath. tanítói érdekében a püspökök kétszer, a pécsi püspök úr egyszer, az Országos Bizottság többszörösen

interveniált: a diadalt végül egy országgyűlési képviselő útján aratták kartársaink. Miért? E fölött érdemes elmélkednünk. — r — c.

EGYESÜLETI ÉLET.

A Katolikus Tanügyi Tanács mult évi működése.

Dreisziger Ferenc titkártól.

D) A küzdelmek után az eredmények kimutatása teszi titkári jelentésem legkedvesebb kötelességét. Számra nem nagy az eredmény, de jelentőségre sem csekély. S ha évenként csak 3—4 fontos kérdést juttathatunk tető alá, kath. népoktatásügyünk élete, fejlődése biztosítva van.

1. Az 1907. XXVII. t. c. 4. §-a értelmében a vallás- és népoktatásügyi miniszter a községi és hitfelekezeti elemi népiskolánál egy és ugyanazon helyen huzamosabb időn át alkalmazott és a népnevelés terén kiváló érdemeket szerzett néptanítók részére, az állami költségvetésben e célra megállapított hitel keretében évi 200 korona fizetés természetével bíró személyi pótlékot engedélyezhet. Ennek dacára azt tapasztaltuk, hogy e törvény előnyeit mindenfajta tanító élvezi, csupán a kath. tanítók soraiból kapják oly elenyésző csekély számban, hogy ez szinte sértő mellőzés számba ment. A Tanács ezt látva, fölemelte tiltakozó szavát és követelte, hogy a kath. tanítók is érdem szerint részesüljenek ezen anyagi és erkölcsi elismerésben, nemcsak az egyes jogosultak törekvésének méltányos elismerése okán, hanem az egész kath. tanítói státusz tekintélyének tiszteltben tartása érdekében. És ma már sokkal sürűbben olvassuk, hogy katolikus tanítók is hozzájutnak e sokszorosan megérdemelt kitüntetéshez. Ez tisztességes eredmény.

2. A Százask Bizottság tagjainak, valamint a Könyvvezető Bizottságnak, hogy hivatásukat minél tökéletesebben teljesíthessék, a «Népnevelő» mindig a kezeiknél kell, hogy legyen, amikor szükséges. Ha csak az illető község kath. iskolájának van meg a kath. népoktatásügy ezen hivatalos közlönye, nehezen hozzáférhető: sokszor épen a legszükségesebb pillanatokban nem kapható. Ezért úgy határozott a Tanács, hogy megkeressi a Szent-István-Társulatot, küldje meg e bizottságok tagjainak is ingyenesen a Népnevelőt. A Társulat a legszívesebb készséggel járult e határozathoz. Azóta úgy a Százask Bizottság, mint a Tankönyvbíráló Bizottság tagjai ingyenesen kapják a hivatalos lapot.

3. A magyar kath. tanítók fegyelmi szabályzata készen van, a nmélt. püspökök jóváhagyta és hatályba léptette. Az Országos Katolikus Tanügyi Tanácsot bizta meg a kiadásra. Ez pedig a Szent-István-Társulatra bizta a kiállítását és árusítását. Ez a munkát a Tanácsnak és illetve a Százask Bizottságnak egyik leghatalmasabb, a kath. népiskolák külső- és belső életére egyik leghatásosabb befolyást gyakorló alkotása. A tanító-ság régi óhajta teljesült vele. Részletes ismertetése ide nem tartozik, bárki is pár fillérért a Szent-István-Társulathoz teljesen megszerezheti. Csupán annyit óhajtok itt megjegyezni, hogy a tanító-ságnak azon óhajta, hogy a tanítók fegyelmi ügyeinek elbírálásánál a tanító-ság is képviselve legyen, teljesült. Ehhez a tanító-ság nagy reményeket fűzött. Adja a jó Isten, hogy e remények mind valóra váljanak s ezen intézkedés a tanító-ságnak is, az iskola életének is csak javára, csak előnyére válják. Ezzel az óhajttal fejezem be titkári jelentésemet.

Ime, rövidesen csokorba kötöttem az Országos Katolikus Tanügyi Tanács és Százask Bizottság 1908—9. évi működését. Iparkodtam rövidesen világos képét adni évi sáfarkodásunknak. Az elfogulatlan jóindulat kell, hogy tisztelettel bajtsa meg zászlóját e Bizottság és Tanács buzgalma jóindulata és szakértelme előtt. El kell, hogy ismerje e szervezetek életképességét és

az ügyre nézve hasznos voltát. Ezzel kérem a kath. tanügyi munkásait, sziveskedjenek titkári jelentésemet szives figyelmükre méltatni.

IRODALOM.

A kath. sajtó. Székesfehérvárott a minap nagy gyűlést tartott a város egész közönsége a kath. sajtó föllendítése ügyében. Ezen az impozáns gyűlésen *Prohászka* püspök a többi között a következő megszívlelésre méltó szavakat mondotta: «A sajtó a népelet egyik emelkedő hídjá. Ha nem akarjuk, hogy megkondítsák fejünk fölött a lélekharangot, hogy elevenen eltemessenek bennünket, meg kell teremtenünk a mi sajtónkat. A sajtó legyen a tiszta érzés, helyes közszellem magvető gépje. Ne mondjuk azt, mikor a katolikus sajtó megteremtéséről van szó: ha a katolikus sajtó az igazság ügye, úgy is győzni fog. A beteg elé sem azzal állunk, hogy nem kell orvos, patika, ugys meggyógyulsz. Ne hagyjuk a tűzre a vizet omolni, mondván: a tűz, ugys tűz, szárítsa fel a vizet. Ne hederítsünk rá a rossz sajtóra s főleg ne fizessünk rá elő és előfizetéssel pártoljuk a katolikus sajtót. Ezt az adót ránk kell szabni s meg kell szüntetnünk a katolikus sajtó iránt való köteles adózás exlexét.»

Tájékoztatásul ideiktatjuk az előttünk ismeretes kath. lapok és folyóiratok lajstromát:

Alkotmány. Katolikus napilap. Szerk. Türi Béla. Ára egész évre 28 korona. Megrendelhető: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.

Borromeusz. Hitszónoklati folyóirat. Szerk. Gerebenics Sándor. Ára egész évre 8 korona. Megrendelhető: Győrött.

Die Zeitung. Napilap. Szerk. Kartjé Mihály. Ára egész évre 12 korona. Megrendelhető: Temesvár, Belváros, Zápolya-utca 2. sz.

Egyházi Közlöny. Megjelenik hetenkint. Ára egész évre 12 korona. Szerk. Gerely József. Megrendelhető: Budapest, VIII., Esterházy-u. 15.

Havi Közlöny. Szerk. Kovács Sándor dr. Ára egész évre 10 korona. Megrendelhető: Csanádapátfalván.

Heti Szemle. Szerk. Báthory Endre. Ára egész évre 6 korona. Megrendelhető: Szatmárt.

Hittudományi folyóirat. Megjelenik évenként négyszer. Szerk. Kiss János dr. egyet. ny. r. tan., p. prel. Ára egész évre 10 korona. Megrendelhető: Budapest, IX., Mátyás-u.

Jézus Szentséges Szívének Hirnöke. Megjelenik havonként. Ára egész évre 3 kor. Szerk. P. Tóth Mike S. J. Megrendelhető: Kalocsán.

Szűz Mária Virágos Kertje. Megjelenik havonként. Ára 2 kor. Szerk. P. Tóth Mike S. J. Mindkettő együttesen rendelve egész évre 4 kor. 60 fillér. Megrendelhető: Kalocsán.

Kalocsai Néplap. Megjelenik hetenkint. Szerk. Maison Jeromos. Ára egész évre 4 korona. Megrendelhető: Kalocsán.

Katolikus Egyházi Zeneközlöny. Az O. M. C. E. hivatalos lapja. Megjelenik havonként, július és augusztus hónapok kivételével. Ára egy évre 3 kor. 20 fillér. Szerk. Járossy Dezső. Megrendelhető: Temesvár, Belváros, Szent-György-tér.

Katolikus Szemle. Megjelenik július és augusztus kivételével minden hónapban. Szerk. Mihályfi Akos dr.

egy. ny. r. tanár. Előfizetési ára egy évre 10 korona. A Szent-István-Társulat rendes tagjai tagsági illetmény fejében kapják. Megrendelhető: Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Kis Pajtás. Megjelenik hetenkint. Képes gyermeklap. Szerk. Pelikán Krizsó. Előfizetése ára egy évre 6 kor. Megrendelhető: Budapest, VII., Thököly-út 16.

Magyar Közéiskola. Megjelenik az iskola év minden havában. Az Országos katolikus tanáregyesület közlönye. Ára egy évre 8 kor. Szerk. Prónai Antal, Fodor József és Friml Aladár.

Népiszkolai Tamoggy. Hetilap. Szerkeszti Róvó Lajos. Ára egy évre 8 kor. Megrendelhető: Egerben.

Népmecélő. Szerk. Ember Károly lovag. Ára egy évre 6 korona. Megrendelhető: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.

Népszerűség. Hetilap. Főmunkatárs: Rakovszky István v. b. t. t. Szerk. Huszár Károly. Előfizetési ára egy évre 4 korona. Megrendelhető: Budapest, VIII., József-utca 16. III. em.

Nyitra megyei Szemle. Hetilap. Szerk. Franciscy Lajos dr. Ára egy évre 10 kor. Megrendelhető: Nyitrán.

Orangyal. Kis gyermekek kedvelt lapja. Megjelenik havonként kétszer. Ára egy évre 2 kor. Megrendelhető: Győrött.

Örökimádás. A Központi Oltáregyesület közlönye. Megjelenik havonként. Szerk. Makay Lajos. Előfizetési ára egy évre 3 korona. Megrendelhető: Budapest, IX., Ullői-út 75. sz.

Religio. Tudományos, társadalmi és irodalmi katolikus hetilap. Szerk. Dudek János dr. egyet. ny. r. tanár. Ára egy évre 12 korona. Megrendelhető: Budapest, IX., Ferenc-körút 27.

Szent Alajos Társulatának Havi Értesítője. Ára egy évre 48 fillér. Megrendelhető: Óbuda, Bécsi-út 163. sz.

Szent Család. Megjelenik havonként. Szerk. P. Soós István O. C. Előfizetési ára egy évre 2 kor. Megrendelhető: Budapest, VI., Huba-u. 12. sz.

Szent Gellért. Hitszónoklati folyóirat. Szerk. Strommer Viktorin dr. Ára egy évre 8 kor. Megrendelhető: Pannonhalmán.

Szövetségi Értesítő. Az Országos Katolikus Szövetség hivatalos lapja. Időszaki közlöny. Szerk. Szentiványi Károly prépost. Előfizetési ára egy évre 10 kor. Megrendelhető: Budapest, Ferenciek-tere 7. sz.

Temesvári Hírlap. Napilap. Szerk. Schweiger Béla dr. Ára egész évre 12 kor. Megrendelhető: Temesvár, Belváros, Zápolya-u. 2.

Veszprémi Hírlap. Hetilap. Szerk. Kertész Kálmán. Ára egész évre 12 kor. Megrendelhető: Veszprémben.

Die Fahne Mariens. A kongregációk kitünő német nyelvű folyóirata. Szerk. P. G. Harasser S. J. Ára egész évre 2 kbr. 60 fillér. Megrendelhető: Wien, Canisiusgasse 12.

Praesides-Korrespondens. Prézések lapja. Megjelenik évenként négyszer. Szerk. P. G. Harasser S. J. Megrendelhető: Wien, IX., Canisiusgasse 12.

Élet. Szépirodalmi hetilap. Szerk. Andor József. Ára egész évre 20 kor. Megrendelhető: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

Kath. Háziasszonyok Lapja. Főszerk. Szentiványi Károly rátóti prépost. Felelős szerkesztő: Wüztner Henrikné. Előfizetési ára egy évre 3 kor. Az egyesület tagjai ingyen kapják. Megjelenik július és augusztus kivételével minden hónapban.

Új Lap. Kath. politikai napilap. Felelős szerkesztő Hivatal József. Ára egész évre 14 kor.

Der Freimütige. Délmagyarországi politikai hetilap. Szerk. Blaskovits Ferenc apát-kanonok. Előfizetési ára egész évre 4 kor. Megrendelhető: Temesvár, Belváros, Losonczy tér.

A nép. Keresztényszociálta napilap. Felelős szerkesztő Csitáry Béla orsz. képviselő. Ára egész évre 16 korona. Megrendelhető: Budapest, VIII., József-körút 55.

VEGYESEK.

Tanszereket és teljes iskolai berendezéseket jutányosan és előnyös fizetési feltételek mellett szállít s költségvetésekkel készséggel szolgál a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése r. t. Budapesten.

Apponyi Albert gróf miniszter távozása. A most lefelejt kormányválsággal a vallás- és közoktatásügyi miniszteri szék is megüresedett. Apponyi Albert gróf lemondását a király öfélése elfogadta és őt királyi magas elismerésnek kijelentésével a vallás- és közoktatásügyi miniszteri állástól fölmentette. A miniszter távozásával Tóth János államtitkár is lemondott kultuszminiszteri államtitkári állásáról. A miniszter és az államtitkár öszinte, meleg szavakban búcsúztak el a közoktatás munkásaitól. A magyar tanítóság hálás tisztelettel őrzi lelkében Apponyi Albert gróf és Tóth államtitkár emlékét, mert az idő alatt, amit a nemzeti közoktatás vezetésében töltöttek, erős és mély barátságokat vágta a magyar nemzeti népoktatás mezőin. Az új miniszter kinevezéséig a kultuszminiszteri teendőket Székely Ferenc igazságügyminiszter és Molnár Viktor államtitkár látják el.

Wohlmuth Ernő elnökségi titkár. Az Országos Kath. Tanügyi Tanács 1909. évi dec. havi elnökségi üléséből azzal az alázatos előterjesztéssel járult Zichy Gyula gróf püspök védő-elnök elé, hogy, tekintettel a központi iroda felhalmozódott teendőire, Wohlmuth Ernő okl. tanító, szerkesztői elnökségi titkárrá kinevezni méltóztatnék. Zichy Gyula gróf püspök, védő-elnök kegyesen fogadta az elnökség kérését és a napokban megküldte az okmányt, amelyben Wohlmuth Ernő kártársunkat, tekintettel a kath. tanügyi irodalomban eddig kifejtett buzgó működésére és a népoktatás előbbrevitelében tanúsított eredményes munkásságára, az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács elnökségi titkárává — a titkári jogkörök érintése nélkül — kinevezi és a központi iroda működési körébe beosztja. Öszinte szívből üdvözljük érdemes kártársunkat ezen kitüntető kinevezés alkalmából.

Statisztikai adatok az iskolákról. Közoktatásügyünkrol a napokban jelent meg a statisztikai évkönyv 1908. évről. Az évkönyv adatai szerint a beiskolázott elemi iskolai tanulók száma már megközelíti a 3¹/₂ milliót, míg két évvel ezelőtt csak 2.3 millió volt. Beiskolázatlan 400.000. tanuló. Hanyatlás van az óvodáknál. Itt 15 ezerrel kevesebb a kisdédek száma az előző évek összegénél. A legtöbb óvo és gondozott gyermek magyar vidékeken található. Panaszolja az évkönyv, hogy kevés az óvodánk és hogy a társadalom közönyös az idevágó érdekelt istápolásában. A tanítóképzőkbe 950 tanulóval jár kevesebb. Az elemi iskolák száma 71-gyel fogyott és mai számuk 16.547. Ez a fogyás azonban még sem jelent visszafejlődést, mert a tanítók s tanulók száma egyidejűleg emelkedett, ami azt mutatja, hogy csak a tengődő, néptelen iskolákat esútkták be és helyettük, ha kisebb számmal is, de nagyobb és népesebb iskolákat nyitottak. A fejlődés jele az is, hogy az *osztatlan iskolák* száma 68 százalékról 66.5 százalékra süllyedt. Nemkülönböztet az is kedvező körülmény, hogy a teljes hat osztályú népiskolák száma *616-tal növekedett*. Az elemi iskolában előző évinél 20.000 tanulóval több van beiskolázva és ebből 18.000 a magyarság köréből való. A magyar anyanyelvű tanulók immár megközelítik az 55 százalékos arányszámot. Az ismétlő iskolák száma valami csekély esőkkenést mutat, tanulók száma azonban mintegy tízezerrel megnövekedett, összes számuk 361.000. Sajnos, itt már a magyar anyanyelvűek arányszáma nem akkora, mint a mindennapi iskolában. Csak a gazdasági ismétlő iskolában érik el a magyar anyanyelvűek az 56 százalékos arányt. Ilyen ismétlőiskola azonban csak 2500 van az országban, míg az általános ismétlőiskolák

száma 11.561. Az inasiskolák száma 580. Polgári iskolánk száma 400-ról 420-ra emelkedett. Ebből a számból 145 fiú- és 275 leányiskola. Jellegük szerint: állami 157, felekezeti 113, községi 92 és magániskola 49. Az állami és községi iskolák fele része fiú- és leányiskola. Már a felekezeti iskolák majd mind leányiskolák. A 420 iskola közül nem magyar oktatónyelvű 14, azaz 3%. A tanulók száma 71.000. A tanítói kar az elemi és polgári iskolákban 34.117 tagú, ebből 31.057 elemi iskolai és 2.753 polgári iskolai. Az elemi iskoláknál a tanítónők arányszáma 28.6 százalék, a polgári iskoláknál 55 százalék. Az állami és községi elemi iskoláknál a tanítónők arányszáma 38—39 százalék. A fővárosban több, mint 50 százalék. Apáca volt 1265, kik közül elemi iskolában 815, polgáriiban 392 tanított. Az apácák az összes tanítónőknek 13 százalékát teszik. A tanítóképzők száma 89, összesen és 10.209 tanítójelölttel. Emezeknek 82 százaléka magyar anyanyelvű volt. Kereskedelmi iskolánk száma 61-ről 70-re emelkedett. Középsiskolánk száma 209. Ebből reáliskola 32. Felső oktatásunkra szolgált 59 felső iskolánk, melyekből 49 hittudományi főiskola, 10 jogakadémia, 2 egyetem és 1 műegyetem. Az összes hallgatók száma 13.276.

Szerkesztői üzenetek.

V. A. Jónni fog. Üdvözet. — P. J. 1. Igen, a félelmi fizetés az özvegyet megilleti, mert férje mint tényleges szolgálatban álló hunyt el. Az nem változtat a dolgon, hogy január 1-től nyugdíjba lépett volna s hogy nyugdíja már ki is utaltatott. 2. Az özvegy segélypénze férjének fizetése után állapittatik meg és nem a nyugdíj után. Ez csak abban az esetben történhetnék, hogyha a halál január 1-je után történik, amikor már ténylegesen nyugdíjas állapotban lett volna. 3. A helyettesről a fenntartó gondoskodik és ő is fizeti. 4. Ha az elbánás nem a jelzett módon történik, forduljanak a közigazgatási bírósághoz. — H. B. Beerkeztünk. Felhasználjuk. Köszönet. — R. M. Levélben feljuttunk. — R. iskolaszéki elnök. Igen, gondoskodni fogunk, hogy a valóságról a külföld is értesüljön. Köszönet.

Felelős szerkesztő: Ember Károly.

Kérelem! Zavarok és késedelmek elkerülése végett minden hirdetésre vonatkozó levelet a kiadóhivatal címére — nem szerkesztőség — kérünk küldeni.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

A **mankóezi** róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalom államségéllyel 1000 kor. 1 kat. hold szántó, 2 szoba, konyha, kamra. Kérvények *febr. 1-ig* Pathy Gyula plébánoshoz Velszéz (Bars m.) küldendők. 97 1—1

A «Népnevelő» 1909. évi 47. számában hirdett **Poszonyalmási** kántortanítói állásra ismételt pályázat hirdettetik *január 26.* pályázati határidővel és 27-iki választással. Tanítói fizetés 600 kor., kántori járandóság a 47. számú «Népnevelő»-ben feltüntetve. *Iskolaszék.* 87 1—1

Dejtári (Nógrád m.) harmadik tanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetése községtől 430 kor., az államtól pedig 570 kor. Lakása áll: két szoba, konyha, pince és a ház mellett lévő természetben 1/4 holdnyi kert. Szeptember 1-ig azonban csak egy butorozott szobát kap. Kötelessége a kijelölt osztályokat tanítani, az iskolás-gyermekeket a templomba kísérni, ott reájuk felügyelni,

nemkülönben a kántortanítót minden díjazás nélkül helyettesíteni. Községtől fűtésre 100 kor., amelyből a tanterem is fűtendő és tisztogatandó. Pályázatok *jan. hó 28.* délig *ngos Neyman Károly* kanonok-pléb. úrhoz Nőgrádpatakra küldendők. Az állás pedig február 3-án elfoglalandó. 101 1—1

Sipkői róm. kath. iskolához tanítónői állásra *febr. 4-ére* pályázat hirdettetik. Fizetése 1000 kor., lakás és kert. Az állás azonnal elfoglalandó. Folyamodványok plébániára (Verbó, Nyitra m.) küldendők. 104 1—1

Egri érseki megye.

Hasznosi (Heves m.) községi tanítónői állásra pályázatot hirdetek. Javadalom: két szoba, konyha és kamrából álló lakás: községi pénztárból 100 korona államsegély 900 kor. Kötelessége: I—VI. osztálybeli mindennapi és ismétlő leány tanulók vallásérkölsős és hazafiás nevelése s tanítása, nemkülönben a kézimunka oktatása; meghatározott időben a tanulóknak isteni tiszteletre vezetése s a reájok való felügyelet. Eredeti vagy közjegyzőileg hitelesített másolatú okmányokkal felszerelt kérvények *február hó 6-ig* alulírott iskolaszéki elnökhöz küldendők be. Csak római kath. tanítónők pályázhatnak. *Pigay István* plébános, Tar (Heves m.) 111 1—1

Erdélyi egyházmegye.

A **csikszenttamási** róm. kath. iskolánál megüresedett III. tanítói állásra pályázatot hirdetek. Javadalom: 1. Kézpénz a község pénztárából havi utólagos részletekben 600 kor. 2. Államsegélyből havi előleges részletekben 372 kor. 3. Sándor-féle alapból 52 kor. 4. Természetben lakás. 5. 400 □ öl kert. 6. Jogosultaknak államsegélyből korpótlék. Kötelessége: 1. Az iskolaszék által kijelölt mindennapi és ismétlő tankötelesek tanítása. 2. A községi gyümölcsfaiskola kezelése, melyért a tiszta jövedelemnek fele illeti meg. Pályázatok alulírott-hoz *február 6-ig* beadandók. Az állás püspöki kinevezés után azonnal elfoglalandó. *Vilman Géza*, isksz. elnök. 98 1—2

Győri püspöki megye.

Gálos mo-onmegyei községben az üresedésben levő róm. kath. kántortanítói állás — míg a javadalmi jegyző-könyv miniszteri jóváhagyást nyer — ideiglenes segéd-kántortanítóval betöltendő. A kántortanító kötelessége: a mindennapi tanköteles — 50 gyermek — osztatlan I—VI. évtolyam vegyes osztályát és az ismétlő tankötelesek osztályát magyar-német nyelven tanítani; a kántortanítói teendőket végezni. Fizetése: évi 1000 kor.: lakpénze: évi 200 kor.: havi részletekben a hitközségi pénztárból fizetve. A kérvények *január 31-ig* a kath. iskolaszék elnökénél benyújtandók. Az állás azonnal elfoglalandó. Ha esetleg férfitanító nem pályázik, az állást oly tanítónő is elnyerheti, ki az istentiszteleti énekeket orgonán vagy harmoniumon kísérni tudja. 83 1—1

Bánhidán egy osztálytanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetése: államsegéllyel 1000 korona, lakbér 150 korona. Vezeti: a III—IV. osztályt: felváltva az ismétlősöket, segédkezik a kántorságban: személyes megjelenés előny. Választás *január 30.* Kérvények *Slávilz Ferenc* plébános, elnökhöz küldendők. Megbízásból: *Herzán A. Caesar* iskolaszéki jegyző. 90 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A Népnevelő f. évi 3-ik számában közölt **szelecei** kántortanítói állásra a pályázat *január 28-ig* meghosszabbították. *Bresztyenszky Dezső* iskolaszéki elnök. 96 1—1

A **viszocsányi** (u. p. Nagysándori, Trencsén m.) róm. kath. kántortanítói állomás jövedelme pénzben és terményekben 600 kor., államsegély 400 kor., Roskoványi-féle 100 kor. Választás személyes megjelenéssel *február 15-én. Benyák József*, esp.-pléb. 107 1—1

Pécsi egyházmegye.

A kath. Patronage Egyesület elhagyott és züllés veszélyének kitett fiúk erkölcsi megmentésére fentartott

püspöknádasdi nevelőintézetben újabb tanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalmazása: 70 kor. havonként, butorozott szoba, teljes ellátás. Kötelmei: az intézet növendékeit naponként 4 órán elemi ismeretekre tanítani, a növendékek feletti felügyelet gyakorlásában résztvenni, az irodai teendők végzésében segédkezni. Az állás nem nyugdíjképes, a kötelezettség egyelőre 1910. aug. 31-ig szól. Pályázhatnak nőtlen kath. férfitanítók. Az állás azonnal elfoglalandó. Kérvények Julianeum nevelő-intézet igazgatósága (Püspöknádasd, Baranya m.) címére küldendők. 103 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Pelsőczre okleveles kántortanító kerestetik. Fizetés 1000 kor. Majdnem mind pénzben. Esetleges államsegélyes korpótlék. Két kis szoba, konyha, kert, melléképületekkel. Pályázati idő *február 2.* Plébániai hivatalhoz. Személyes megjelenés nem díjazatik. 108 1—1

A **bénai** (Gömör m.) róm. kath. tanítói állomásra pályázat hirdettetik *január 31-ére*. Fizetése: 1. 1/2 urbéri telek kat. jövedelme 75.26 korona, 2. 17 köből rozs per 11 korona = 187 korona. 3. Kézpénze: 512 korona. 4. Tandíj 70 korona. 5. 28 mt. tűzifa, melyből az iskola is fűtendő = 56 korona. 6. Földmunkaváltás: 109 kor. (A 2—6 tételig jelenleg a község fizet 437 kor.) 7. Államsegélyből 504 kor. Korpótlék is államsegélyből biztosítva. Tannyelv magyar. Tanító köteles vasár s ünnepnapokon litániát végezni. Kérvények *Fábián Kamill* espereshez intézendők, Fülekpüspöki-be (u. p. Füle). 102 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

A «Népnevelő» f. évi 2-ik számában hirdetett **torbágyi** osztálytanítói állásra a pályázat *január 30-iki* határidővel meghosszabbították. 94 1—1

Szepesi püspöki megye.

A **késmárki** róm. kath. iskolánál újonnan szervezett VI. tanítói állásra *január hó 24-re* pályázat hirdettetik. Ezen állomás javadalma a következő: I. 1100 kor. államsegély, mint alapfizetés. II. 300 kor. lakpénz és III. 20 kor. kertilletmény címén a hitközségtől. A megválasztott tanító (tanítónő) köteles egy osztályt önállóan vezetni és oktatni, a hétköznapi és vasárnapi istentiszteletnél a gyermekek fölött a felügyeletet gyakorolni s nyilvános körmeneteknél azokat vezetni. A megválasztott tanító (tanítónő) állomását legkésőbb február hó 1-ig elfoglalni tartozik. Az iskolaszékre címzett, kereszt-és oklevéllel, működési és erkölcsi, nőtlen vagy házasság állapotát igazoló lelkészi bizonylattal, valamint illetőségi bizonyítvánnyal felszerelt kérvényüket ft. *Janeckó János* késmárki róm. kath. lelkészhez, mint iskolaszéki elnökhöz Késmárkra január hó 23-ig bezárólag kell beküldeni. 41 3—3

Az **alsózubricai** (Árva m.) róm. kath. népiskola tanítói állomására pályázat hirdettetik *február 10-re*. A tanító fizetése 600 kor. a község pénztárából havi előleges részletekben, 400 koronányi államsegély kiszorgalmazása már folyamathban van. 2 szoba, 1 konyha, 1 éléskamra. Az iskola meg a tanítói lak fűtésére a községtől 5 □ öl puhafa. A szabályszerűen felszerelt okmányok nagys. *Pironsák István* tanfelügyelő (Jablonka) nevére az iskolaszékre címezve küldendők. Személyes megjelenés előnyben részesül. 89 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A **szeptetneki** róm. kath. iskolánál üresedésben levő osztálytanítói állásra *február hó 2-ára* pályázat hirdettetik. Jövedelme: butorozott szobából álló lakás fűtéssel, 600 kor. kézpénz, 50 koronás havi előleges részletekben, 20 kor. kertilletmény, 380 kor. államsegélyből. Az állás azonnal elfoglalandó. Kötelessége a reabizandó mindennapi és ismétlő tanköteleseket oktatni és nevelni. Kellően felszerelt kérvények február hó 1-ig alulírott-hoz küldendők. Szeptetnek (Zala m.), posta helyben. *Berkovich József* plébános, iskolaszéki elnök. 93 1—2

A **szentpéterfai** iskolaszék egyik osztálytanítói állásra *jan. 30-ára* pályázatot hirdet. Fizetése 1000 kor., kertilletmény és butorozott szoba. Kötelességei díjlevélben vannak. Csak férfi tanítók pályázhatnak, kik kérvényeiket az iskolaszék címére (Szentpéterfa, posta Monyorókerék, Vas m.) kéretnek küldeni. 95 1—1

Az **egyházaszüzesi** róm. kath. II. tanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: a hitközségtől 100 kor., az államtól 900 kor., butorozott szoba, 6 köbm. fa (házhoz szállítva és fölívágvá), kertilletmény 20 kor. Kötelessége az I. és II. osztály tanítása — az ismétlődőket felváltva oktatni, kántori teendőkben díjtalanul segídezni, az iskolásgyermeket a templomba vezetni és ott reájuk felügyelni. A választás *február 2-án* délután 3 órakor fog megejteni. Nőtlen férfitanítók pályázhatnak. A folyamodványok február 1-ig Egyházaszüzesre Iskolaszék címére küldendők. (p. Gyepüfűzes, Vas m.) 82 1—1

A **cseszregi** (Zala m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma készpénzben 518 korona 92 fillér, továbbá 5 kat. hold és 1052 □ öl szántóföld, 5 kat. és 600 □ öl rét, 700 □ öl kert bekerítve, kétszobás lakás mellékhelyiségekkel és gazdasági épületekkel. 4 1/2 mm. búza, 8 1/2 mm. rozs, 7 öl vegyes tűzifa. Faiskolakezelési díj 40 korona. A földék értéke 292 koronában van megállapítva, mit készpénzre bármikor átváltoztatunk. Kötelessége a kijelölt osztályban a rendes és ismételőiskolásokat tanítani. A kántori teendők minden ágát végezni. Harangozás nem kötelessége. Kérvények alulírt iskolaszéki elnökhöz küldendők. Pályázók a *február 1-én* délelőtt megejtendő választáson és orgonapróbán önköltségen személyesen tartoznak megjelenni. *Sztojanovics Jenő* plébános. 53 2—2

Alsóór (Vas m.) magyar tanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalmazása: 100 kor. a község pénztárából, 900 kor. államségély. Kötelessége a rábizandó osztályban tanítani, a gyermekeket templomba s körmenetekre vezetni s azokra közvetlen felügyelni és a kántornak minden teendőiben segídezni, esetleg önállóan végezni. Oklevél s egyéb bizonyítványokkal felszerelt kérvények *január 29-ig* nsgos *Pulay József* t. kanonok, esperes-plébános, iskolaszéki elnök úrhoz Alsóórhoz küldendők. A választás február hó 1-én d. u. 2 órakor történik, melyen folyamodók személyes megjelenésük kívántatik. Az állás azonnal elfoglalandó. *Horváth Béla* főtanító, isksz. jegyző. 50 2—2

Váci egyházmegye.

A **váci** segédkántori állásra pályázat hirdetik. Fizetése: 384 kor. teljes ellátás mosáson kívül. Melléjövődélem stóla után es gyertya havonként 18—20 kor. Kötelességei a kántori teendők önálló végzése. Az állás *február 1-re* elfoglalandó. *Ulrich Károly* székesegyházi karnagy. 86 1—1

Keszeg (Nógrád m.) községben róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: természetben lakás, kertilletmény, 1000 korona havi előleges részletében. 6 öl tűzifa stóla. Kötelességeit díjlevél szabályozza. Tót nyelv ismerete szükséges. Választás *január 31-én*. A kérvények a nézsai plébánosnak küldendők. *Smeringa József* pléb., iskolaszéki elnök. 85 1—1

A **dunakeszi** róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet egy újonnan szervezett férfitanítói állásra. Javadalma 1000 kor., természetben lakás, 20 kor. kertilletmény s a községtől 1 öl fa. A kellően felszerelt kérvények *január 30-ig* *Richter Béla* iskolaszéki elnökhöz küldendők. A megválasztott február 1-én tartozik állását elfoglalni. 109 1—1

Azonnali belépésre gyakorlott jó bizonyítványokkal okl. tanító, a gazd. iskolát is elvégezte, orgonál, segéd, helyettes, nevelő vagy pusztára ajánkozik. Szíves levelet róm. kath. tanító címen várom Jászberény, Szelei-út 2. szám. 112 1—3

Tanítónőt keresek, ki 4 polgárit végzett magyar

anyanyelvű leányomat a német nyelvben korrekten megtanítani elvállalná. Fizetés havi 20 korona és teljes ellátás. Állás azonnal elfoglalandó. *Mataska Gyula*, urad. titkár Szokolyahutta (Hont m.) 106 1—1

Okleveles, tótul tudó helyettes keresek tanév végéig havi 66'66 kor. díjjal, nagyobb községbe. Sz. J. Budapest, VIII., Mosonyi-u. 8. 105 1—1

Anyahelyettes keresek iskolába járó gyermekeim mellé. Szerény háztartás önálló vezetésére képes, jólelkű, gyermekszerető, komoly középkorú nőknek igényeik, családi viszonyaik, koruk megjelölésével s rövid életrajzukkal ellátott ajánlatait mielőbb kérem. *Tokody István* kántortanító. Léva. 88 1—1

Jóhangú és a kántori dolgokban teljesen jártas, nőtlen embert keresek segédkántornak. Havi fizetése: 40 korona. lakás, fűtés, világítás, koszt. Gyertyajövődélem. Működési bizonyítvány melléklendő. Csongrád. *Kalmár Illés* róm. kath. főkántor. 84 1—1

Ha azt akarja, hogy növendé-
játékközben jussanak a szükséges szám-
tani ismeretekhez, akkor rendelje meg a

BODA-féle mechanikai számoló - szerkezetet.

Ára: 20-as körű 24 kor. 100-as körű, törtek szemléltetéséhez 20 kartonnal, területszámítás szemléltetéséhez, 100 decm² táblával, mozgatható-méter szemléltetéssel, 60 drb. írott és 60 drb. nyomtatott betűvel, 9 jelző-pléhecskével, utasítással együtt 40 kor. Tanulóknak kedvezmény! A törtek szemléltetési készüléke külön is kapható, aki 3 koronát előre beküld bennente kapja:

Boda Bela tanítónál, Rigács (Zalamegye.)

Kérjen prospektust! 113—1. Kérjen prospektust!

A MOST MEGJELENT

s ömált. **Zichy Gyula** gróf megyéspüspök úr által az egyházmegyei körlevélben ajánlott, **Lovczsny Ernő** legújabb énekes színműve: **A kis honvédök** figyelemmel a jelen politikai viszonyokra, különösen alkalmas a **március 15-én** rendezni szokott iskolai ünnepélye. Megrendelhető 1 K áron: Résvény-nyomdánál Pécsen s Szent-István-Társulatnál Budapest. 110 1—2

Stampay Miklós áll. tanító KÖSZÖNTŐ-KÖNYVECSKÉJE

20 fillér. 12 darab előre fizetve 2 koronáért franco kapható.
Nógrádmarecon. 1026 8—12

Iskolai jelmondat-táblák!

Az iskolákban való kifüggesztésre. Nagysága: 33—25 cm. A táblák nemzeti színűek. Minden mondat külön táblán van.

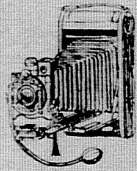
Ne árulkodjál! Mindened tisztán tartsd! Szeresd szüleidet! — Amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra! Ne hazudj! Az egészség drága kincs. — Szeresd felebarátodat! Imádkozzál és dolgozzál! Segítsünk a szegényeken! — Szeresd hazádat! Legfőbb tettebb kincsünk a becsületünk. A másét ne bántsd — a magadét ne hagyd! — Takarékoskodjál, de fősvény ne légy! Ha bajod van, ne csüggedj — ha szerencse ér, ne bízd el magadat! Az idő pénz.
Egész gyűjtemény (15 féle) bérn. szállítással 4.50 kor.

Megrendelhető:

TAKÁTS ENDRE állami tanító
tanszer-műintézetében, Győr. 91 1—5

Fényképezőgépek,

valódi párisi színházi látszóvek és a világhírű Hensoldt-féle prizmas távcsöveket csekély havi törlesztésre szállítja

NOWOTNÝ J. Budapest, VI. k., Nagymező u. 21.

Kerjen „F” jelű árjegyzéket.
Nagy raktár fényképészeti cikkekben.
41—III.

LAKÓHELYI ISMERETEK

(Beszéd- és értelemgyakorlatok.)

Irta: **DREISZIGER FERENC.**

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT KIADÁSA

Ára 2 korona.

Praktikus könyv ez a vezérkönyv, melyet az osztatlan iskolák I–II. osztályában már eddig is sikeresen alkalmaztak: e második kiadásban pedig e mellett az osztott iskolák tanítói is sikerrel alkalmazhatják. Elméleti és gyakorlati részből áll. Elméleti részén meglátszik, hogy szerzője a módszertan tanára: világos, rendszeres, modern és mindenre kiterjedő. Gyakorlati részéből pedig a hosszú ideig való népiskolai tanítóság érezhető ki. Minden leckét megtalál benne a tanító, amit tanítania kell. S mindent megtalál, amire ki kell terjeszkednie. Nemesak a szemléltetésre való tárgyak leckéi vannak lélektani alapon vázlatosan kidolgozva, hanem ami játék, rajz, kézimunka, ének hozzáfűzhető az egyes leckékhez, mind megvan benne. Jó könyv. Nyert vele a katolikus iskolaügy és számot tesz a magyar pedagógiai irodalomban is.

Március 15-ikére

□ alkalmas iskolai színjátékok. □

Március 15. (Negyedik kiadás, ötödik ezer.) Hatarozottan fejezi ki a márciusi ünnep hangulatát. Ára 90 fillér.

A szabadság ünnepe. Elemi vagy polgári fiú- és leányiskolák részére. Oktató módon ismerteti a márciusi eseményeket s magyarázza március 15-ikének jelentőségét. Ára 90 fillér.

Az öreg honvéd. (Versben.) Költői jelenet. Ára 60 fillér. A három füzet együtt postai küldéssel 2 korona. Küldi **Pásztor József**, Budapest, I., Kemenes-u. 8. sz. 92 1–5

A lelkes és tanító urak figyelmébe.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter a tankötelesek erkölcsi nevelése tárgyában nemrég valamennyi kitanfelügyelőséghez körrendeletet intézett, melyben vázolja az ifjúság körében lábrakapott erkölcsi bajokat, ezeknek iszonyú terjedését s felsorolja azon módokat, melyek a baj megszüntetésére alkalmasak. A többi közt megemlíti, hogy az erkölcsi színvonal emelését nagyban előmozdíthatják a tanítók a hitoktatást teljesítő lelkészekkel karöltve, főleg azáltal, ha a tankötelesek magaviseletét az iskolákon kívül is igyekeznek figyelemmel kísérni s befolyásolni a szülőket oly irányban, hogy maguk is jó példával járjanak elő és gyermekeiket erkölcsös módon neveljék. A Magyar Római Katolikus Hittanár- és Hitoktatók Egyesülete már e rendelet előtt foglalkozott azon eszmével, n. i. képhetne a szülők is a nevelés nagy munkájához megnyerni, hogy ebben részt vegyenek vagy legalább ne akadályozzák. E célból egy memorandumot adtak ki, mely most hagyta el a sajtót. Ez a szózat meleg hangon beszél a tanuló szülőihez, illetőleg helyetteseihez, felhívja őket az együttes nevelés nagy munkájára, felsorolja a családi nevelés hathatós eszközeit (jó példa, vallás-gyakorlatok teljesítése), de egyszersmind azon akadályokat, melyeket a nevelés útjából eltávolítani a szülők feladata. A memorandum olcsósága (egy drb 2 fill., 100 drb 1 K 50 fill.) lehetővé teszi annak országos elterjedését, még pedig a népiskolák templomköteles osztályaiban, valamint az összes közép-, polgári- és hasonló fokú iskolák valamennyi osztályaiban, később, minthogy e szózat a szülőknél marad, csak az első osztályokban. Megrendelhető

a Szent-István-Társulat kiadóhivatalában,
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

1029—1

A nemi élet etikája = és pedagógiája. =

Irta Foerster F. W. dr. Ford. dr. Schütz Antal. Ára 2 K.

A kérdésnek minden oldalú mélyreható vitatása s a jelenleg forgalomban levő összes fölfogásoknak szigorúan tudományos, a legkényesebb igényeket is kielégítő kritikája. Szerzője különösen a nagyobb tetterőre és öntudatosabb életre vágyó komolyabb ifjúsághoz szól s hivatva van, mint senki más, sok előítélet lerontására és tisztább látás teremtésére.

Megrendelhető a Szent-István-Társulatnál
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.

NÉPISKOLAI GIMTÁBLÁK

45×60 cm. nagyságban, rendkívül tartós, ölmazott acélbádoglemezből, fehérszománc alapfestéssel, tekete nagybetűs felirattal, az itt látható mintarajz szerint színes magyar címerrel ellátva darabonként 10 koronáért megrendelhetők. ○○○○○

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése részv.-társ.

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28 B. sz.
Bármely más felirat jutányos áron megrendelhető.

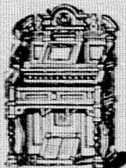
278

Orgona-harmoniumokat

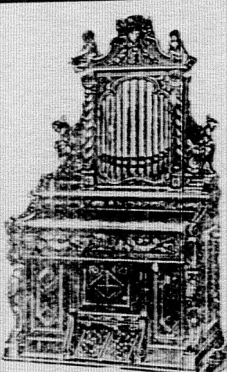
mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 25 B (Tisztviselőtelep.)

Pedális harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona méretekkel templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák. Bőrmentes szállítás az utolsó vasúti állomáig. Tanerőknek s leköszeknek különös szízeléggedmény. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve. 93

Elsőrendű légszívó-rendszerű harmoniumok speciális beszerzési forrás — Monarchiában.

Elismert elsőrangú műremek csak a Zimmermann-féle

HARMONIUMOK.

Ausztria-Magyarországi képviselő e:

Hörl Nándor, Pozsony,
Ventur-utca 24. szám.

ÁRJEGYZÉK INGYEN.

Főtiszt, papság és tanároknak részletfizetésre. Üzletek: Lipcse, Szt-Pétervár, Moszkva, Riga és Londonban.

Az új miniszteri tantervhez és utasításhoz alkalmazott, teljesen átdolgozott ötödik kiadása hagyta el legközelebb a sajtót Juhay Antal

A GYERMEK ELSŐ TANÍTÓJA

című nagy vezérkönyvének, mely az elemi népiskola első osztálya számára előírt összes tantárgyak tanításában kalauzolja a tanítókat.

Az 512 oldalra terjedő kötetből különösen

AZ IRVAOLVASASSAL, SZAMTANNAL ÉS A BESZÉDES ERTELEMGYAKORLATOKKAL

foglalkozó részeket emeljük ki, amelyekben az egész évi anyagot módszeresen kidolgozott gyakorlati leckékben ismerteti a szerző. E kötet használata mellett minden más vezérkönyv nélkülözhető az első osztályban.

ÁRA FÜZVE 6 KORONA.

Ugyanezen szerzőtől megjelent:

A második osztály vezérkönyve. Második kiadás. Füzve ... 6 K

A harmadik osztály vezérkönyve. Füzve ... 5 "

A negyedik osztály vezérkönyve. Füzve ... 5 "

Megrendelhetők a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében (Budapest, IV., Kacskeleti utca 2.) és minden hazai könyvkereskedőnél.

Vetítógépet az iskolának!

A Hollós-féle vetítő taneszközök műintézete kibocsátotta **II. számú diapozitív jegyzékét** az iskoláknak készülő képeiről.

A sorozatokhoz paedagogusok írják a «Szövegekönyveket». A vállalat paedagógiai irányítója **Moussong Géza**, fővárosi igazgató.

A körültekintő, szakszerű összeállítás dacára a Hollós-féle műintézet **képei a legolcsóbbak**, s mégis minden sorozathoz **díjtalanul** csatolják a megfelelő szövegekönyvet.

Az iskolai oktatás élénkítésére és értékének emelésére igen fontosak a vetített képek. Olcsóságánál fogva minden iskola beszerezheti. Kezelése egyszerű.

A vetítógép ára 80—100 korona. A diapozitívek darabja 1 korona.

Tessék jegyzéket kérni a **HOLLÓS-féle műintézettől**, Budapest, VII., Lövölde tér 7. szám.

834

Az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegyesület szerződést kötött a Gazdák Biztosító Szövetkezetével a Kath. Egyházi Javaknak Biztosítása érdekében.

Az iskolaegyesületnek ezzel az a szándéka, hogy az összes egyházi javak: püspökségek, káptalanok, szemináriumok, szerzetesrendek vagyona, az egyes egyházmegyék területén levő templomok, iskolák, plébániák, tanítói lakások stb. egy helyen és pedig a Gazdák Biztosító Szövetkezeténél biztosítsanak s az abból befolyó jutalékok az Iskolaegyesületnek illessék meg kath. céljaink és érdekeink szolgálatára. Ezeknek a javaknak biztosításán kívül felvette munkakörébe a magánfelelőtől szerzendő biztosítási ügyletek lebonyolítását is a tűz-, jég- és életágazatban. Ez utóbbiak biztosításait az alapszabályok szerint megalakítandó plébániai csoportok útján kívánja lebonyolítani. Amiért is felkérjük a plébános, káplán és tanító urakat, legyenek szivesek ebben a munkálkodásunkban bennünket támogatni. — A Gazdák Biztosító Szövetkezet az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegyesülettel egyetértve egy központi irodát szervezett a biztosítási ügyletek lebonyolítására, ami

Budapest, VIII., Baross-utca 10. szám

(Gazdák Biztosító Szövetkezet) alatt van, érdeklődők ide sziveskedjenek felvilágosításért fordulni, amit minden esetben mindenkinek készséggel fogunk megadni.

Az Orsz. Kath. Magyar Iskolaegyesület központi irodája.

38 23—24